

JAKUB J. GRYGIEL & A. WESS MITCHELL

FRONTIERA NELINIȘTITĂ

**RIVALI EMERGENȚI,
ALIAȚI VULNERABILI ȘI
CRIZA PUTERII AMERICANE**

Cuvânt-înainte de
GEORGE CRISTIAN MAIOR

Traducere din limba engleză de
Ondine-Cristina Dascălița

comunicare (●) ro

Redactori: LIVIA SZÁSZ, ANCA MILU-VAIDSEGAN
Tehnoredactor: OLGA MACHIN

Jakub J. Grygiel & A. Wess Mitchell
*The Unquiet Frontier: Rising Rivals, Vulnerable Allies and
the Crisis of American Power*

Copyright © 2016 by Princeton University Press
New preface copyright © 2017 by Princeton University Press
Published by Princeton University Press, 41 William Street, Princeton,
New Jersey 08540

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or
transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical,
including photocopying, recording or by any information storage and
retrieval system, without permission in writing from the Publisher.

Copyright © Editura COMUNICARE.RO, 2018,
pentru prezenta ediție în limba română.
Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin
Editurii COMUNICARE.RO.

Editura COMUNICARE.RO este departament în cadrul Școlii Naționale de
Studii Politice și Administrative, Facultatea de Comunicare și Relații Publice.

SNSPA, Facultatea de Comunicare și Relații Publice
Str. Povernei, nr. 6
010643 București
România
www.edituracomunicare.ro
E-mail: editura@comunicare.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GRYGIEL, JAKUB J.**

**Frontiera neliniștită. Rivali emergenți, aliați vulnerabili și
criza puterii americane** / Jakub J. Grygiel, A. Wess Mitchell;
cuvânt-înainte de George Cristian Maior; trad. din lb. engleză de
Ondine-Cristina Dascălița; – București: Comunicare.ro, 2018

Conține bibliografie
Index
ISBN 978-973-711-599-7

- I. Mitchell, Wess A.
- II. Maior, George Cristian (cuvânt-înainte)
- III. Dascălița, Ondine-Cristina (trad.)

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE / ix

Lista ilustrațiilor / xv

Mulțumiri / xvii

Prefață la ediția din 2017 / xxi

CAPITOLUL 1

Introducere: Puterea americană la frontiera globală / 1

CAPITOLUL 2

Deprioritizarea aliaților de către America / 21

CAPITOLUL 3

Testările strategice ale puterilor revizioniste / 59

CAPITOLUL 4

Reacțiile aliaților Statelor Unite / 108

CAPITOLUL 5

Beneficiile alianțelor / 164

CAPITOLUL 6

Recomandări / 217

Note / 267

Bibliografie selectivă / 295

Indice / 311

CAPITOLUL 1

Introducere: Puterea americană la frontiera globală

Eforturile reunite ale celor slabi, de a rezista domniei oprîmării și nedreptății constante, au făcut ca în patru sute de ani de transformare rapidă, dar progres lent, libertatea să supraviețuiască și, în final, să fie înțeleasă.

— Lordul Acton

Cât valorează aliații de la frontiera cea mai îndepărtată a puterii americane? De la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Statele Unite au menținut o rețea de alianțe cu state vulnerabile situate în apropierea răspântiilor, a căilor de acces și arterelor strategice din cele mai importante regiuni ale lumii. În Asia de Est, Washingtonul a stabilit relații de securitate oficiale și neoficiale cu insulele și statele de coastă ale continentului: Coreea de Sud, Taiwan, Singapore, Thailanda, Filipine, precum și cu puteri de anvergură medie, situate mai departe, în largul apelor Pacificului, Japonia și Australia. În Orientul Mijlociu, există o relație specială cu Israelul, aliat democratic, și legături de securitate cu statele arabe moderate: Kuwait, Qatar, Bahrain, Arabia Saudită și Emiratele Arabe Unite. Iar în Europa Centrală și de Est s-au creat alianțe cu grupul statelor post-comuniste – Estonia, Letonia, Lituania, Polonia,

Figura 1.1. Aliații de frontieră ai SUA de pe mapamond.

Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, România și Bulgaria – situate pe coridorul dintre Marea Baltică și Marea Neagră, ce desparte Germania de Rusia.

În pofida diferențelor geografice și politice, cele trei grupuri regionale de aliați ai SUA au în comun o serie de caracteristici strategice importante (vezi figura 1.1.). Toate se compun din puteri mici sau medii (cele mai multe având între cinci și cincizeci de milioane de locuitori și teritorii reduse ca dimensiuni). Cele mai multe sunt democrații și economii de piață puternic ancorate în cadrul instituțional și economic global al Sistemului Bretton Woods. Toate, în măsură mai mare decât alți

aliați ai Statelor Unite, ocupă teritorii importante din punct de vedere strategic de-a lungul a trei dintre cele mai contestate linii de falie geopolitice. Cele mai multe se află în apropierea unui punct de constricție maritimă (*choke-point*) sau a unui coridor terestru de importanță vitală: rutele litoralului asiatic (Marea Galbenă, Marea Chinei de Sud, Marea Japoniei, strâmtoarea Taiwan, strâmtoarea Malacca); Golful Persic și estul Mediteranei; Marea Baltică și Marea Neagră, precum și teritoriul dintre ele, care asigură stabilitatea țărmului vestic al Eurasiei.

Din perspectiva strategică de secol XXI a Statelor Unite, cel mai important probabil este faptul că toți acești aliați se află chiar în proximitatea unor puteri mai mari, cu un istoric de tendințe expansioniste – China, Iranul și Rusia, respectiv –, care în plan internațional sunt competitori ai Statelor Unite, dornice să preia în sfera lor de influență statele aliate ce și-ar pierde astfel o parte sau întreaga lor independență strategică. Niciunul dintre aceste state nu este puternic din punct de vedere militar, cu excepțiile notabile ale Japoniei și Israelului; iar într-o situație de criză prelungită ele nu au șanse reale de a face față din punct de vedere militar. Drept urmare, implicit sau explicit, privesc toate spre Statele Unite ca la un garant al independenței lor naționale și un furnizor de securitate.

În Statele Unite însă, a început să se facă auzită opinia potrivit căreia aceste alianțe extinse ar reprezenta o povară – fie din pricina costurilor pe care ele le implică, datorită necesității menținerii de trupe și baze militare importante în străinătate, fie din pricina pericolelor de a fi prinse în conflicte privind dispute îndepărtate. A întreține relații extinse, costisitoare și angajante cu state expuse și slabe din punct de vedere militar, situate în vecinătatea unor rivali puternici, ni se spune, ne va crea mai multe probleme

decât merită în contextul geopolitic al secolului XXI. Invocând pretinsul izolaționism al Marii Britanii în secolul XIX în raport cu alte state, criticii din țară ai alianțelor sfătuiesc Washingtonul să repudieze angajamentele față de aliații mai puțin însemnați și slabi. Citându-l pe cancelarul prusac Otto von Bismarck, aceiași critici atrag atenția că Statele Unite trebuie să evite să intervină în conflicte care „nu fac cât oasele unui singur pifan din Pomerania”, indiferent că acel conflict are loc în Estonia ori în Marea Chinei de Sud.

Dar aceste opinii sunt greșite – și periculoase. În ultimii șaizeci de ani, politica externă a Statelor Unite a urmat exact cursul opus, iar aceasta dintr-un motiv bine întemeiat. Statele Unite au cultivat în mod deliberat legături de securitate bilaterale cu state mici, altfel lipsite de apărare, împrăștiate în regiunile cele mai frământate ale lumii, contribuind la întărirea lor militară și chiar garantând deschis pentru ele. În fapt, se pare că adesea SUA puneau preț pe aceste state tocmai datorită situării lor în zone periculoase. În timpul Războiului Rece, primul imperativ al Americii, acela de a îngrădi Uniunea Sovietică și a preveni extinderea influenței sale, a conferit valoare geopolitică relațiilor chiar și cu cei mai slabi aliați, care, la rândul lor, au folosit sprijinul american pentru a-și întări capacitatea de apărare în fața influenței comuniste. În peisajul unipolar care a urmat, Statele Unite au surprins mulți analiști de politică externă prin decizia de a *nu* demonta rețeaua de alianțe ce cuprindea întregul glob (după cum ar fi fost de așteptat din partea unei mari puteri care a câștigat un război major), ci, dimpotrivă, de a o extinde, recrutând noi aliați din rândul fostelor țări comuniste din Europa Centrală și de Est. În ambele contexte istorice, aliații au fost „liantul” unei ordini globale conduse de Statele Unite: în

timpul Războiului Rece, prin politica de *containment* față de Uniunea Sovietică, iar în perioada de după Războiul Rece prin sprijinirea premiselor de stabilitate și prosperitate pe care victoria asupra comunismului le-a creat.

Mentținerea acestor alianțe a costat America, atât în termeni financiari, cât și strategici. Într-o măsură mult mai mare decât în relațiile cu state autonome, mari și prospere, precum Germania, Marea Britanie sau Australia, patronajul american asupra unor state de frontieră precum Polonia, Israelul sau Taiwanul implică cheltuieli strategice potențiale, având în vedere că acestea se află la extremitatea sferei de influență americane și au nevoie de repetate demonstrații de sprijin concret în fața unor posibili agresori. Pentru a asigura independența și siguranța acestor state, Statele Unite oferă de decenii sprijin într-o varietate de forme, de la prevederile „obișnuite” ale mecanismelor de alianță – garanții formale sau informale de securitate, amplasarea de baze militare, protecție sub umbrela nucleară a Statelor Unite – până la forme speciale de sprijin croite pe necesitățile acestor state, precum finanțare militară, exerciții de trupe, desfășurări ale forțelor navale, transferuri de tehnologie, acces la arme speciale ale Statelor Unite, precum și diverse forme de ajutor economic, politic și militar. În domeniul diplomatic, Washingtonul plătește un soi de „primă de sponsorizare” pentru aceste state, asigurând susținere și sprijin în disputele regionale în care multe dintre acestea se văd în mod inevitabil implicate. Cu cât este mai expus un aliat, cu atât mai mare este prima de sponsorizare.

Nu este, așadar, nimic surprinzător în faptul că vocile care critică politica externă activă a Statelor Unite se plâng adesea de costurile și riscurile asociate cu mentținerea acestor alianțe.¹ Dar în pofida criticilor, angajamentul Americii